



Commissie voor de
milieueffectrapportage

Verplaatsing pluimveebedrijf Feijen te Smilde

Voorlopig toetsingsadvies over het milieueffectrapport

20 november 2023 / projectnummer: 3767



1 Advies over het MER in het kort

Maatschap Feijen wil overschakelen van reguliere vleeskuikens naar scharrelvleeskuikens met overdekte uitloop met een 'Beter Leven keurmerk 1 Ster'.¹ De markt hiervoor in Nederland groeit. De maatschap wil een deel van de productie verplaatsen naar een nieuwe locatie en op een andere locatie stoppen om de geurhinder voor omwonenden weg te nemen. Om deze plannen te kunnen realiseren moet het bestemmingsplan gewijzigd worden en is een nieuwe omgevingsvergunning nodig. Voor het besluit hierover is een milieueffectrapport (MER) opgesteld. De gemeente Midden-Drenthe heeft de Commissie voor de milieueffectrapportage gevraagd te adviseren over het MER. In dit advies spreekt de Commissie voor de milieueffectrapportage (hierna 'de Commissie') zich uit over de juistheid en de volledigheid van het MER.

Wat staat in het MER?

Het MER beschrijft dat de huidige stallen aan de Vaartweg 28 en Vaartweg 71 in Smilde teveel geurhinder voor de omgeving geven. Deze locaties liggen in het bebouwingslint van Smilde aan de Drentsche Hoofdvaart. Om het geurhinderprobleem op te lossen wordt de locatie Vaartweg 28 opgeheven en de bestemming wordt gewijzigd naar een woonbestemming. Het aantal vleeskuikens op de locatie Vaartweg 71 wordt met een derde deel verlaagd.

Op een bestaand agrarisch perceel aan de Veldhuizenweg in Smilde komen drie nieuwe stallen. De nieuw te bouwen stallen worden ingepast in het landschap, zo staat in het MER. In de provinciale verordening² is de bouwlocatie aangeduid als landbouwgebied. De twee stallocaties worden geschikt voor het houden van vleeskuikens volgens de criteria van Beter Leven keurmerk 1 Ster. Als de markt voor dit type kuikens zich ongunstig ontwikkelt, schakelt het bedrijf om naar vleeskuikens die gehouden worden volgens de European Chicken Commitment eisen (ECC), zonder een overdekte uitloop. Door het treffen van maatregelen daalt de totale ammoniakemissie substantieel, namelijk met circa 50%. Het MER geeft aan dat dit voor beide type vleeskuikens geldt. De maatregelen helpen om de fijnstof- en geuremissies naar beneden te brengen en de overbelaste situatie voor geur aan de Vaartweg op te lossen.

De aanpassingen leiden per saldo tot een afname in de uitstoot van ammoniak. Dit zorgt ook voor een afname van de hoeveelheid stikstof die op beschermde natuurgebieden terecht komt, bijvoorbeeld op het Natura 2000-gebied Drents Friese Wold & Leggelerveld. Het MER beschrijft verder dat er geen negatieve invloed is op grondwaterbeschermings- of waterwingebieden. Het opgevangen spoelwater wordt periodiek uitgereden over het land en grondwaterbeschermings- of waterwingebieden bevinden zich op bijna 5 km afstand.

In de nieuwe situatie voldoet de geurbelasting aan de geldende normen. Dit hangt samen met de afstand van de nieuwe stallocatie tot woningen en andere voor geur gevoelige locaties, en omdat er maatregelen getroffen worden op locatie Vaartweg 71.

¹ <https://beterleven.dierenbescherming.nl/over-het-keurmerk/controle-op-het-beter-leven-keurmerk/>

² In de provinciale verordening wordt in artikel 2.14 lid 5 de mogelijkheid geboden een intensieve veehouderij te verplaatsen naar deze aangewezen landbouwgebieden indien er sprake is van een sanering, samenvoeging of een oplossing voor een knelpunt in Drenthe. Voor deze aangewezen gebieden geldt dat landbouw hier maximale speelruimte krijgt.

Wat is het advies van de Commissie?

Het MER is uitgebreid en gaat in op alle relevante milieuthema's. Aanvullende informatie is opgenomen in bijlagen. Voor de Commissie is het navolgbaar dat door de grote bedrijfsveranderingen die maatschap Feijen wil inzetten de emissies van geur, ammoniak en fijnstof per saldo substantieel verminderen. Uit de berekeningen volgt dat dit bijdraagt aan het verbeteren van de kwaliteit van de lokale leefomgeving en de natuur, en dat risico's op gezondheidseffecten worden verminderd.

De kennisontwikkelingen als het gaat over emissies in de intensieve (pluim)veehouderij volgen elkaar snel op. De emissiearme stalsystemen in de varkens- en pluimveehouderij zorgen wel voor lagere ammoniakemissies, maar ze werken minder goed dan verwacht³. Om de emissie van een emissiearm stalstelsel te kunnen berekenen zijn er Rav⁴-emissiefactoren vastgesteld. Inmiddels mag, in het kader van de Wet natuurbescherming, voor enkele stalstelsels niet meer met deze emissiefactoren voor emissiearme stalstelsels worden gerekend naar aanleiding van uitspraken van de Raad van State⁵.

De Commissie constateert dat er al langer (grote) onzekerheden bestaan als het gaat over de te hanteren emissiefactoren voor het Beter Leven keurmerk 1 Ster of ECC vleeskuikenconcept⁶. Een MER moet ook laten zien welke onzekerheden er zijn wat betreft gevolgen voor het milieu. Daarom is het noodzakelijk om zowel vanuit het gezondheids- als het natuurperspectief de worstcase situatie voor de twee vleeskuikensconcepten in beeld te brengen, naast de berekeningen die al zijn uitgevoerd. In het MER ontbreekt deze worstcasebenadering.

De Commissie signaleert bij de toetsing van het MER dat belangrijke informatie ontbreekt. Het aanvullen van die informatie is essentieel om het belang van de leefomgeving volwaardig mee te kunnen wegen bij het besluit over de verplaatsing en de aanpassing van het pluimveebedrijf Feijen in Smilde. Het gaat om de volgende punten:

- **Verbeter de informatie over de referentiesituatie en de alternatieven:** Vat de informatie over de referentiesituatie helder samen en zet per variant relevante basisinformatie op een rij.
- **Breng voor gezondheid de effecten voor omwonenden beter in beeld:** Geef aan de hand van gezondheidskundige waarden omwonenden inzicht in de huidige situatie en in de toekomstige situatie als het gaat over geur- en fijnstofemissies. Werk ook een worstcasebenadering uit waarin rekening gehouden wordt met onzekerheden over de te hanteren emissiefactoren.
- **Breng voor de natuur de stikstofemissie in beeld vanuit een worstcasebenadering:** Breng voor Natura-2000 gebieden de stikstofdepositie in beeld vanuit een worstcasebenadering. Houdt daarbij rekening met onzekerheden over de te hanteren emissiefactoren.
- **Breng de route naar klimaatneutraal in beeld:** Breng op hoofdlijnen in beeld hoe voor de twee stallocaties de route er uitziet om uiterlijk in 2050 overgeschakeld te zijn naar energiebronnen zonder emissies van broeikasgassen.

³ <https://www.wur.nl/nl/onderzoek-resultaten/onderzoeksinstituten/livestock-research/show-wlr/emissiearme-stallen-werken-niet-of-minder-goed-dan-verwacht.htm>

⁴ RAV is de afkorting voor Regeling ammoniak en veehouderij

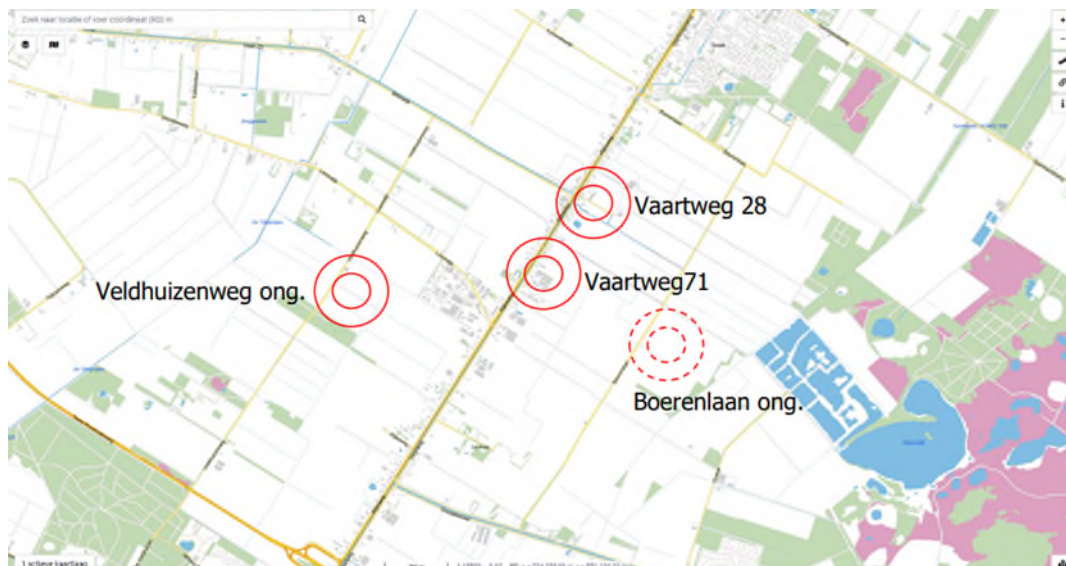
⁵ Bijvoorbeeld ECLI:NL:RVS:2022:2874, Raad van State, 202106903/1/R2 (rechtspraak.nl) en

<https://www.raadvanstate.nl/actueel/nieuws/oktober/negen-uitspraken-over-natuurvergunningen/>

⁶ Zie bijvoorbeeld <https://www.commissiemer.nl/adviezen/3464> uitgebracht in 2020

De Commissie adviseert deze informatie in een aanvulling op het MER op te nemen, en dan pas een besluit te nemen over de verplaatsing en aanpassing van pluimveebedrijf Feijen in Smilde.

In hoofdstuk 2 licht de Commissie haar oordeel toe en geeft ze aandachtspunten voor het vervolgtraject.



Figuur 1 Bedrijfslocatie Vaartweg 28 wordt beëindigd. Bedrijfsvoering op locatie Vaartweg 71 wordt ingekrompen. Op de beoogde nieuwe bedrijfslocatie Veldhuizenweg worden drie stallen gebouwd met een overdekte uitloop. (Bron MER)

Aanleiding MER

Maatschap Feijen wil overschakelen van reguliere vleeskuikens naar scharrelvleeskuikens met overdekte uitloop om daarmee aan het "Beter Leven" keurmerk 1 Ster te kunnen voldoen. Dit vraagt om een gedeeltelijke verplaatsing van de bestaande bedrijfsvoering op twee locaties naar een nieuwe locatie met een toekomstbestendige bedrijfsvoering in Smilde. Een van de twee bestaande locaties wordt beëindigd en krijgt een woonbestemming –voormalige boerderij. Voor de andere locatie geldt dat het aantal scharrelkuikens met een derde wordt verminderd. Op de nieuwe bedrijfslocatie worden 121.500 scharrelvleeskuikens met het 'Beter Leven keurmerk' in drie nieuw te bouwen stallen met overdekte uitloop gehouden. Als alternatief worden er (incidenteel) 157.500 vleeskuikens zonder Beter Leven keurmerk gehouden. Het bouwen van de stallen en het veranderen van de inrichting ten opzichte van de huidige situatie vereisen een omgevingsvergunning bouwen en milieu. Verder is het noodzakelijk om het bestemmingsplan te wijzigen. Het besluit betreft een wijziging voor het mesten of houden van pluimvee van meer dan 85.000 vleeskuikens (categorie C14 van de bijlage bij het Besluit milieueffectrapportage) en is daarmee m.e.r.-plichtig. Omdat zowel een bestemmingsplanwijziging als een omgevingsvergunning nodig is, is het noodzakelijk om een gecombineerd plan- en project-MER op te stellen.

Rol van de Commissie

De Commissie is onafhankelijk, bij wet ingesteld en adviseert over de inhoud en de kwaliteit van het MER. Zij stelt voor ieder project een werkgroep samen van onafhankelijke deskundigen. Ze schrijft geen milieueffectrapporten, dat doet de initiatiefnemer. Het bevoegd gezag – in dit geval de gemeente Midden-Drenthe – besluit over het verplaatsen en vestigen van een pluimveebedrijf in Smilde.

De samenstelling en de werkwijze van de werkgroep van de Commissie en verdere projectgegevens staan in bijlage 1 van dit advies. De projectstukken die bij het advies zijn gebruikt staan op de website. Deze zijn te vinden door nummer 3767 op www.commissiemer.nl in te vullen in het zoekvak.

2 Toelichting op het advies

In dit hoofdstuk licht de Commissie haar oordeel toe en geeft zij adviezen voor de op te stellen aanvullingen. Deze adviezen zijn opgenomen in een tekstkader. Naar het oordeel van de Commissie is het uitvoeren ervan essentieel om het milieubelang volwaardig mee te wegen bij de besluitvorming door de gemeente Midden-Drenthe. De Commissie doet ook een aantal aanbevelingen. Deze zijn bedoeld om de kwaliteit van de besluitvorming, nu en in de toekomst, te verbeteren.

2.1 Duidelijk overzicht referentiesituatie ontbreekt

Het MER gaat in op de huidige situatie van het bedrijf en geeft bijvoorbeeld informatie over het huidige aantal toegestane vleeskuiken per locatie, en verleende milieu- en natuurvergunningen. Deze informatie is niet overzichtelijk (in de vorm van een tabel bijvoorbeeld) bij elkaar gezet. Door het ontbreken een dergelijk overzicht, constateert de Commissie op dat het lastig is om een compleet beeld te vormen over de referentiesituatie.

De Commissie adviseert om het MER aan te vullen met een samenvattend overzicht van de referentiesituatie, met per locatie informatie over de verleende milieu, natuur- en grondwateronttrekingsvergunningen, het aantal toegestane dieren en het daadwerkelijke aantal dieren.

2.2 Alternatieven

Inzicht in kenmerken varianten

In het MER wordt toegelicht dat maatschap Feijen bij voorkeur scharrelvleeskuikens met het Beter Leven keurmerk 1 Ster houdt (voorkeursalternatief-variant 1). Als de marktontwikkelingen ongunstig zijn, dan valt het terug op vleeskuikens volgens het ECC concept (variant 2). In het MER ontbreekt een tabel die per variant inzichtelijk gemaakt wat de bezetting is, welke afmetingen gehanteerd worden en wat de eisen zijn vanuit houderijsystemen. Daarmee zijn de alternatieven onvoldoende in beeld gebracht.

De Commissie adviseert om het MER aan te vullen met een tabel waarin per variant relevante basisinformatie is uitgewerkt.

Onzekerheden emissies varianten 1 en 2

In het MER wordt ervanuit gegaan dat er tussen scharrelvleeskuikens met het Beter Leven keurmerk 1 Ster (variant 1) en het reguliere vleeskuikens-concept geen verschillen zijn in emissies die optreden. De Commissie benadrukt dat er tot op heden geen wetenschappelijke vastgestelde kennis is over de emissies die optreden bij het houden van vleeskuikens volgens de criteria van Beter Leven keurmerk 1 Ster. De verwachting is dat het merendeel van de vleeskuikens in Nederland volgens dit keurmerk gehouden gaat worden. Voor vleeskuikens die gehouden worden volgens het ECC concept⁷, variant 2, geldt hetzelfde: wetenschappelijk vastgestelde kennis over de emissies die optreden bij dit concept ontbreekt.

Op verzoek van de ministeries van LNV en I&W heeft Wageningen Livestock Research recent een impactstudie ⁸ uitgevoerd, die ingaat op de kennisleemte voor Beter Leven keurmerk 1 Ster vleeskuikens. Uit deze studie komt onder meer naar voren dat in vergelijking met regulier gehouden vleeskuikens:

- de emissie van ammoniak op stalniveau zowel kan toe- als afnemen. Per dierplaats (de in wetgeving gebruikte eenheid) zal de ammoniakemissie vrijwel zeker toenemen;
- de emissie van geur op stalniveau zeer waarschijnlijk gelijk zal zijn;
- de emissie van fijnstof per dierplaats zal toenemen, maar door het lagere aantal dieren de emissie op stalniveau waarschijnlijk lager zal zijn.

Uit de studie komt ook naar voren dat het keurmerk bijdraagt aan de verbetering van het dierenwelzijn en de gezondheid van de scharrelkuikens. De communicatie over de uitkomsten van deze studie heeft plaatsgevonden na de datum waarop het MER is geschreven.

De Commissie begrijpt dat het niet mogelijk was om de resultaten van deze studie in het MER op te nemen omdat bij het uitbrengen van het MER nog niet gecommuniceerd was over deze studie. Er is wel andere literatuur⁹ beschikbaar die wijst op een hogere emissie van trager groeiende vleeskuikens dan vleeskuikens in reguliere houderijen. Het is belangrijk om in te gaan op deze aanwijzingen en de resultaten uit de impactstudie, zodat in de besluitvorming rekening gehouden kan worden met de onzekerheden die er zijn. De impactstudie laat zien dat het vanuit het perspectief van een worstcasebenadering het belangrijk is om rekening te houden met substantieel hogere emissiefactoren. Met de uitkomsten van deze berekeningen ontstaat een beeld van de betekenis van een mogelijk toekomstige wijziging van een emissiefactor voor de effecten op gezondheid en/of natuur. Verder kunnen de rekenuitkomsten leiden tot noodzakelijke aanpassingen in de bedrijfsvoering.

De Commissie adviseert om het MER aan te vullen met een worstcasebenadering die die rekening houdt met substantieel hogere emissiefactoren waarmee onzekerheden in beeld worden gebracht.

⁷ Bij vleeskuikens die gehouden worden volgens het ECC concept geldt dat er is sprake van een lagere bezetting per m² strooiseloppervlakte. Er is geen eis van een overdekte uitloop.

⁸ <https://www.wur.nl/nl/onderzoek-resultaten/onderzoeksinstituten/livestock-research/show-wlr/landelijke-omslag-naar-beter-leven-1-ster-goed-voor-dierenwelzijn-impact-op-milieu-diffuus.htm> , 13 juni 2023.

⁹ Ellen, H., N. Ogink, J. Huis in 't Veld, 2020. *Resultaten geur- en fijnstofmetingen vleeskuikens BeterLeven1 Ster; Indicatieve metingen tijdens een enkele ronde*. Wageningen Livestock Research, Rapport 1206.

2.3 Effecten op gezondheid

Gezondheidsnorm voor fijnstof

In het MER wordt uitgelegd dat de emissie van fijnstof voor de nieuwe stal aan de Veldhuizenweg is berekend en dat de emissie voldoet aan de wettelijke normen. De Veldhuizenweg bevindt zich op circa 2,5 km van het woongebied. Onder de wettelijke norm treedt echter ook nog (aanzienlijke) gezondheidsschade op. Het MER brengt dit niet in beeld. Verder houdt het MER geen rekening met de onzekerheden van de hoogte van de fijnstofemissie en de mogelijke gezondheidseffecten¹⁰ die kunnen optreden voor omwonenden. Een worstcasebenadering ontbreekt.

Inzicht geurghinderden op grotere afstand ontbreekt

In het MER is voor zowel de nieuwe stallocatie Veldhuizenweg alsook Vaartweg 71 de geurbelasting berekend voor omliggende woningen tot een afstand van circa 800 meter. Omwonenden die verder weg wonen krijgen daarmee geen inzicht in de geurbelasting in de huidige en toekomstige situatie. Daarvoor is het nodig om voor de drie stallocaties een beeld te geven van de huidige blootstelling voor omliggende woningen en de verbetering van de geurbelasting door de te nemen maatregelen.

Door de verhoogde uittredesnelheid in combinatie met de gewijzigde uitblaasrichting bij Vaartweg 71, verspreidt de geur zich in een hogere luchtlaag en verdunt deze. Daarmee kunnen mogelijk ook verder weg gelegen woningen geur(hinder) van het bedrijf ervaren. Daarbij is het ook relevant welke effecten optreden als het ventilatiesysteem bijvoorbeeld 10% minder goed functioneert dan beoogd. Dat maakt voor omwonenden inzichtelijk wat de huidige geurbelasting is, welke verbeteringen beoogd worden en wat zij kunnen verwachten als de vleeskuikens in de laatste twee weken van hun groeicyclus zijn en de geurbelasting op het hoogste niveau is.

De Commissie constateert dat de berekening van de denkbeeldige streefwaarde voor de achtergrondbelasting in het gebied te hoog is. De Commissie vraagt zich af of dit niet de maximale norm is die door de gemeente gehanteerd wordt. Vanuit gezondheidsperspectief mag het percentage gehinderden voor woonfuncties maximaal 12% zijn en de achtergrondgeurbelasting maximaal 5 OU. Voor het buitengebied gaat het om maximaal 20% (achtergrond geurbelasting maximaal 10 OU)¹¹. In het MER ontbreekt (voor beide varianten) inzicht in de omvang van de groep geurghinderden, op basis van de gezondheidkundige advieswaarde. Ook houdt het MER geen rekening met de onzekerheden in de hoogte van de geuremissies. Een worstcasebenadering ontbreekt.

Relatie tussen fijnstof en het risico op luchtwegaandoeningen

Het MER benoemt relevante risicofactoren die medebepalend zijn voor de blootstelling aan fijnstof en preventieve en andere maatregelen die getroffen kunnen worden om de blootstelling te beperken. Het MER gaat niet concreet in op de relatie tussen de aanwezigheid van een pluimveehouderij en het risico op luchtwegaandoeningen. Voor pluimveebedrijven

¹⁰ Blootstelling aan fijnstof (PM_{2,5}-PM₁₀) en ammoniak afkomstig van stallen kan leiden tot luchtwegklachten, acute klachten van ogen, neus en bovenste luchtwegen, verminderde longfunctie.

¹¹ <https://www.rivm.nl/ggd-richtlijn-mmk-veehouderij/beoordeling-gezondheidsrisico-veehouderij-ggd/gezondheidskundige-advieswaarden>

zijn er aanwijzingen dat fijnstof en componenten daarvan (onder andere endotoxinen) mensen gevoeliger maken voor luchtweginfecties.¹² Voor omwonenden is nu niet duidelijk dat er mogelijk risico's zijn op luchtweginfecties door de aanwezigheid van deze ontwikkeling.

Geluidbelasting ventilatoren Vaartweg 71 niet in beeld gebracht

Met een geluidsberekening biedt het MER voor de nieuwe locatie Veldhuizenweg inzicht in de geluidbelasting van ventilatie voor de situatie overdag, 's avonds en 's nachts. Een vergelijkbare berekening ontbreekt voor Vaartweg 71. Voor omwonenden is daarmee niet inzichtelijk welke geluidbelasting Vaartweg 71 heeft in de toekomstige situatie.

Samengevat adviseert de Commissie om in een aanvulling op het MER:

- Voor fijnstof voor omwonenden in beeld te brengen hoe voor beide varianten voor de locaties Vaartweg 71 en de Veldhuizenweg de fijnstofemissie zich verhoudt tot de WHO norm. Het is belangrijk om daarbij ook een worstcasebenadering uit te werken.
- Voor geur voor omwonenden die op grotere afstand wonen, ook aan de rand van het dorp, de huidige en de toekomstige situatie voor beide varianten in beeld te brengen op basis van de gezondheidskundige advieswaarde. Het is belangrijk om daarbij ook een worstcasebenadering uit te werken.
- Informatie op te nemen over onderzoeken die gaan over de aanwezigheid van pluimveebedrijven en de toegenomen gevoeligheid voor luchtwegaandoeningen.
- Voor geluid een geluidsberekening aan de Vaartweg 71 op te nemen en de effecten die dit heeft voor de omliggende woningen en in hoeverre dit afwijkt van de referentiesituatie.

2.4 Effecten op natuur

Onzekerheid over de stikstofdepositie

Uit de AERIUS-berekening is op te maken hoe de stikstofdepositie gereduceerd wordt door de voorgenomen wijzigingen in de bedrijfsvoering: per saldo is er sprake van een depositiereductie van circa 30%. De Commissie volgt deze berekening.

De onzekerheden die er zijn als het gaat over de emissies van het concept Beter Leven keurmerk 1 Ster vleeskuikens en het concept ECC-vleeskuikens, zoals toegelicht in paragraaf 2.2, zijn echter nog niet meegenomen in de AERIUS-berekening. Voor de besluitvorming is het wel relevant om deze onzekerheden voor de stikstofdepositie vanuit een worstcasebenadering in beeld te brengen.

De Commissie adviseert om het MER aan te vullen met een AERIUS-berekening die uitgaat van een worstcasebenadering voor beide varianten, waarbij aan de hand van een Passende beoordeling de effecten op Natura-2000 gebieden in beeld gebracht worden.

Volgens het MER kunnen significante gevolgen op de natuur worden uitgesloten en is stikstofruimte gecreëerd om de natuurvergunning voor de nieuwe locatie aan te kunnen vragen. Extern salderen als mitigerende maatregel mag alleen worden ingezet als deze

¹² Zie [Onderzoeken onder omwonenden van veehouderijen | RIVM](#) voor de literatuur hierover, waaronder Radon et al. (2017), Loftus et al. (2015) en Schinasi et al. (2013). En zie de [GGD-richtlijn medische milieukunde Veehouderij en gezondheid](#).

maatregel niet nodig is voor de verbetering of behoud van het Natura-2000 gebied, en (op dit moment) staat de provincie Drenthe extern salderen niet toe¹³. Het MER beschrijft niet binnen die context hoe de provincie omgaat met een bedrijfsverplaatsing, die per saldo bijdraagt aan een (aanzienlijke) berekende reductie¹⁴ van de stikstofdepositie. Het MER houdt ook nog geen rekening met een worstcasebenadering. Dit zijn aandachtspunten voor de besluitvorming over de natuurvergunning.

Soortenbescherming

Een quickscan is uitgevoerd om effecten op soorten in beeld te brengen. Uit de scan komt naar voren dat het plan voor broedvogels in de aanwezige akkers en graslanden een negatief effect kan opleveren. Door niet te bouwen in het broedseizoen, kan dit voorkomen worden, aldus het MER. De Commissie onderschrijft het belang van het nemen van deze maatregel om de effecten te voorkomen.

2.5 Klimaatdoelstelling onvoldoende uitgewerkt

In het MER wordt voor het totale energieverbruik uitgegaan van afgeleiden van landelijke gemiddelden per dierplaats voor elektriciteit en voor gas (warmte). Het is niet duidelijk waarom voor deze referentie gekozen is, ook omdat het voor de nieuw op te richten Veldhuizenweglocatie aannemelijk is dat het energieverbruik lager is dan het landelijk gemiddelde. Het verbruik is verder niet vertaald naar de emissie van broeikasgassen.

Nederland heeft de klimaatdoelstelling om in 2030 de CO₂-uitstoot met 55% te reduceren en om in 2050 klimaatneutraal te zijn. Uit het MER wordt niet duidelijk in hoeverre in het ontwerp en in de exploitatie voor de Veldhuizenweglocatie rekening is gehouden met deze doelstellingen. Ook voor de locatie Vaartweg 71 is niet duidelijk wat het huidige energieverbruik is, wat de emissie van broeikasgassen is, en hoe deze locatie aangepast kan worden om (op termijn) een reductie van de uitstoot van broeikasgassen te realiseren.

Om zicht te houden op het bereiken van de Nederlandse klimaatdoelen in 2030 en 2050 en om rekening te kunnen houden met de gevolgen voor het klimaat bij nieuwe besluiten, is het belangrijk dat de vergunningverlener beschikt over milieu-informatie op maat. Naast beter inzicht in relevante uitstoot van broeikasgassen door het project en de relatieve grootte daarvan, gaat het om op *hoofdlijnen* aangeven of en zo ja hoe het bedrijf over 30 jaar (2050) overgeschakeld is op broeikasgasvrije energiebronnen¹⁵.

¹³ <https://www.provincie.drenthe.nl/onderwerpen/natuur-milieu/natuur/aanpak-stikstof/mogelijkheden-vergunningverlening-wet/>

¹⁴ Bij een externe saldering hoort formeel ook een passende beoordeling waarin de zekerheid wordt verkregen dat de natuurlijke kenmerken van een gebied niet worden aangetast. De Commissie beschouwt de toelichting in het MER inclusief een AERIUS-berekening die aantoont met de berekening dat ruimschoots voldaan wordt aan de vereiste depositiereductie, als een passende beoordeling met voldoende onderbouwing. De AERIUS-berekening gaat echter nog **niet** in op een worstcasebenadering.

¹⁵ De oplossing hoeft niet per definitie volledig te worden gevonden binnen de grenzen van een vergunning. Wel is zicht op (technische) projectvarianten in het MER belangrijk, zodat de vergunningverlener deze nu al kan afwegen om de overschakeling nu al op gang te brengen en tijdig te realiseren.

De Commissie adviseert om in een aanvulling op het MER voorafgaand aan de besluitvorming over de omgevingsvergunning, voor de locaties Vaartweg 71 en Veldhuizenweg op hoofdlijnen aan te geven hoe tijdig kan worden overgeschakeld naar broeikasgasvrije energiebronnen en de milieueffecten daarvan te beschrijven. Beschrijf ook relevante oplossingen buiten de vergunning, denk aan gebruik van koolstofarme of -vrije energiebronnen die van elders betrokken worden (groene elektriciteit of waterstof, warmte et cetera).

2.6 Veiligheid van dieren bij calamiteiten

Er is de afgelopen jaren veel aandacht geweest voor stalbranden bij intensieve veehouderijen¹⁶. In het kader van een verscherpte aanpak wordt een verplichte brandveiligheidskeuring voorbereid. Tijdens het startgesprek¹⁷ heeft de initiatiefnemer uitgelegd dat er grote waarde wordt gehecht aan het voorkomen van een brand.

Bij het MER zijn plattegronden als bijlagen opgenomen waaruit op te maken is welke maatregelen worden genomen in het kader van de brandveiligheid, zoals deuren met een brandwerendheid van 60 minuten en de aanwezigheid van brandblussers. De plannen zijn nog niet beoordeeld door de brandweer. De Commissie merkt op dat er mogelijk nog verbeteringen te realiseren zijn om bij een brand dierlijke slachtoffers te voorkomen. Bijvoorbeeld door meer deuren 60 minuten brandwerend uit te voeren¹⁸ en te overwegen om de omvormers voor PV-panelen niet tegen de zijgevel maar elders te plaatsen. De Commissie beveelt daarom aan om voorafgaand aan de beoordeling door de brandweer een meer in detail uitgewerkt brandveiligheidsplan op te stellen. Ook geeft de Commissie in overweging om de Maatlat Duurzame Veehouderij (MDV)¹⁹ te hanteren om de brandveiligheid te verbeteren.

Uit de plattegronden is niet op te maken of de stallen apart of samen zijn aangesloten op het elektriciteitsnet. Ook is niet duidelijk of de stallen apart op het noodstroomaggregaat zijn aangesloten of gezamenlijk. Aparte aansluitingen kunnen bij uitval risico's op een verstoring van de bedrijfsvoering beperken.

¹⁶ https://www.tweedekamer.nl/kamerstukken/brieven_regering/detail?id=2021D37678&did=2021D37678

¹⁷ De Commissie heeft de locatie bezocht op 26 september 2023 en heeft een toelichting gekregen van het bevoegd gezag en de initiatiefnemer.

¹⁸ De overheaddeuren tussen technische ruimte en tussengang en dierruimte stal 1 zijn niet 60 minuten brandwerend uitgevoerd.

¹⁹ <https://www.maatlatduurzameveehouderij.nl/>

BIJLAGE 1: Projectgegevens toetsing

Toetsing door de Commissie

De Commissie bestaat uit een werkgroep van deskundigen. Deze werkgroep beoordeelt of het MER de benodigde milieu-informatie bevat en of deze juist is. Als er informatie ontbreekt of onjuist is, beoordeelt de Commissie of zij die essentieel vindt. Dat is het geval als aanvullende informatie in haar ogen kan leiden tot andere afwegingen. Dan adviseert de Commissie de ontbrekende of gecorrigeerde informatie alsnog beschikbaar te stellen, voordat het besluit wordt genomen. Om zich goed op de hoogte te stellen van de situatie heeft de werkgroep het gebied bezocht waar milieugevolgen kunnen optreden. Meer informatie over de [Commissie](#) en over haar [werkwijze](#) vindt u op onze website.

Samenstelling van de werkgroep

Bij dit project bestaat de werkgroep uit:

ir. Annemie Burger (voorzitter)
ing. Hilko Ellen
drs. Sjef Jansen
drs. Leontine van der Meer (secretaris)
drs. Renske Nijdam

Besluit(en) waarvoor dit milieueffectrapport is opgesteld

Bestemmingsplanwijziging en omgevingsvergunning.

Waarom wordt hiervoor een milieueffectrapport opgesteld?

Voor activiteiten die grote milieugevolgen kunnen hebben, kan in Nederland een MER vereist zijn. Onderdelen C en D van de bijlage bij het Besluit milieueffectrapportage geven aan om welke [activiteiten](#) het gaat. Bijlage V van het Omgevingsbesluit onder de Omgevingswet, de opvolger van onderdelen C en D van de bijlage bij het Besluit milieueffectrapportage, geeft aan om welke activiteiten het gaat. Voor deze procedure gaat het in ieder geval om een wijziging voor het mesten of houden van pluimvee van meer dan 85.000 vleeskuikens (categorie C14 van de bijlage bij het Besluit milieueffectrapportage). Een MER is ook nodig omdat effecten op Natura 2000-gebieden optreden die in een Passende beoordeling moeten worden beschreven. Daarom wordt een gecombineerd plan-/project-MER opgesteld.

Bevoegd gezag besluit(en)

Bestemmingsplan: Gemeenteraad Midden-Drenthe.

Omgevingsvergunning: College burgemeester en wethouders gemeente Midden-Drenthe.

Initiatiefnemer besluit(en)

Bestemmingplan: College burgemeester en wethouders gemeente Midden-Drenthe.

Omgevingsvergunning: Maatschap Feijen.

Heeft de Commissie ook zienswijzen en adviezen bij haar advies betrokken?

Het bevoegd gezag heeft de Commissie gemeld geen zienswijzen of adviezen te hebben ontvangen.

Waar vind ik de stukken die de Commissie heeft beoordeeld?

U vindt de projectstukken die bij het advies zijn gebruikt, door op www.commissiemer.nl projectnummer [3767](#) in te vullen in het zoekvak.

Commissie voor de milieueffectrapportage
A. v. Schendelstraat 760
3511 MK Utrecht

t 030-2347666
e mer@eia.nl
w commissiemer.nl

